

OBSAH

Seznam použitých zkratk	12
Předmluva	14
Úvod	17
1 Význam knihovnických služeb pro společnost	19
1.1 Veřejné služby v kultuře	19
1.2 Tvorba a realizace politiky kultury	23
1.3 Služby veřejných knihoven	26
2 Služby knihoven jako kolektivní statky a jejich hodnota z pohledu spotřebitele	30
2.1 Tržní selhání a veřejné služby	31
2.2 Hodnota veřejné služby z pohledu jejího spotřebitele	41
3 Ekonomická hodnota služeb veřejných knihoven	46
3.1 Měření ekonomické hodnoty knihoven	47
3.2 Koncept „hodnota za peníze“	49
3.3 Metody pro měření ekonomické hodnoty služeb knihoven	51
3.3.1 Přehled metod vhodných pro měření ekonomické hodnoty služeb knihoven	53
3.3.2 Vývoj metod k měření výkonnosti knihoven	58
3.3.3 Charakteristika vybraných metod	61
3.3.3.1 Analýza nákladů a přínosů	61
3.3.3.2 Metody k měření celkové ekonomické hodnoty	68
3.3.3.3 Spotřebitelský přebytek	72
3.3.3.4 Analýza návratnosti investice	74
3.3.3.5 Měření hodnoty znalostní ekonomiky	74
3.3.3.6 Kontingentní oceňování	75
3.3.3.7 Metoda modelování výběru	78
3.3.3.8 Hodnota kvazi opce	80
3.3.3.9 Další metody pro ocenění knihoven	81

3.4	Přehled aplikací metod pro měření užitku služeb veřejných knihoven...	81
3.4.1	Případová studie – Florida, USA	82
3.4.2	Případová studie – Velká Británie	85
3.4.3	Případová studie – Ohio, USA	86
3.4.4	Další případové studie a přehled jejich výsledků	87
4	Analýza efektivnosti knihovny	90
4.1	Metodika analýzy efektivnosti knihovny	90
4.2	Ohodnocení přínosů veřejné knihovny	92
4.2.1	Rozdělení služeb veřejné knihovny	92
4.2.2	Metodika ohodnocení služeb veřejné knihovny	96
4.3	Analýza nákladů veřejné knihovny	101
4.3.1	Pasportizace prostor	102
4.3.2	Časové snímky pracovníků	111
4.3.3	Metodika analýzy nákladů veřejné knihovny pro potřeby analýzy efektivnosti	115
4.4	Výsledky analýzy efektivnosti vybrané knihovny – případová studie	128
5	Závěrečné zprávy z výzkumných šetření	130
5.1	Výzkum knihovnických služeb	130
5.1.1	Výsledky hlavního výzkumného šetření	130
5.1.1.1	Základní charakteristika výzkumu	130
5.1.1.2	Výsledky výzkumu	133
5.1.2	Výsledky ověřovacích výzkumných šetření	157
5.1.2.1	Výsledky dílčího šetření v Městské knihovně Tábor	158
5.1.2.2	Výsledky dílčího šetření v Městské knihovně Kutná Hora	161
5.1.2.3	Výsledky dílčího šetření v Knihovně BBB Uherské Hradiště	164
5.1.2.4	Komparace výsledků z jednotlivých dílčích šetření	167
5.2	Výzkum výpůjček	170
5.2.1	Základní charakteristika výzkumu	170
5.2.2	Výsledky výzkumu	171
	Summary	176
	Seznam literatury	177

Přílohy	184
Příloha A – Metodologie a dotazník hlavního výzkumného šetření	184
Metodologie empirického dotazování.....	184
Dotazník pro hlavní výzkumné šetření v knihovnách (přehled otázek).....	188
Příloha B – Dotazník pro výzkum výpůjček v MKP (přehled otázek)	199
Rejstřík	205
Seznam obrázků	
Obrázek 1-1: Schéma hlavních souvislostí tržní poptávky a kulturní politiky.....	23
Obrázek 2-1: Edgeworthův diagram – efektivnost ve výrobě.....	33
Obrázek 2-2: Edgeworthův diagram – efektivnost ve směně	34
Obrázek 2-3: Parciální rovnováha.....	35
Obrázek 2-4: Společenský přebytek	36
Obrázek 2-5: Agregace poptávky po kolektivních statcích	38
Obrázek 3-1: Koncept metodiky VFM.....	50
Obrázek 3-2: Celková ekonomická hodnota	68
Obrázek 3-3: Celková ekonomická hodnota	70
Obrázek 3-4: Spotřebitelský přebytek v dokonalé konkurenci.....	72
Obrázek 3-5: Spotřebitelský přebytek v nedokonalé konkurenci	72
Obrázek 4-1: Příklad funkční klasifikace prostoru ve vybrané knihovně.....	105
Obrázek 5-1: Ochota respondentů platit roční příspěvek 1 400 Kč z vlastního příjmu.....	148
Obrázek 5-2: Ochota respondentů platit roční příspěvek více než 1 400 Kč z vlastního příjmu.....	149
Obrázek 5-3: Ochota respondentů platit roční příspěvek více než 1 400 Kč z vlastního příjmu – detailní odpovědi.....	149
Obrázek 5-4: Ochota respondentů platit roční příspěvek méně než 1 400 Kč z vlastního příjmu.....	150
Obrázek 5-5: Závislost WTP a WTA na ekonomické aktivitě	152
Obrázek 5-6: Závislost WTP a WTA na příjmu.....	153
Obrázek 5-7: Závislost WTP a WTA na četnosti návštěv knihovny	154
Obrázek 5-8: Závislost WTP a WTA na alternativních nákladech respondentů	155
Obrázek 5-9: Přínos realizované výpůjčky pro čtenáře	171
Obrázek 5-10: Četnost odpovědí u alternativ, kde získat potřebnou publikaci, pokud výpůjčka od MKP nebude možná	172

Seznam tabulek

Tabulka 1-1: Subsystemy kulturních činností.....	21
Tabulka 1-2: Kulturní a kreativní sektor	21
Tabulka 2-1: Statky podle charakteristik vztahujících se k jejich spotřebě	41
Tabulka 2-2: Ekonomický a politický trh.....	43
Tabulka 3-1: Stručná charakteristika jednokriteriálních metod hodnocení ekonomické efektivity poskytování služeb	55
Tabulka 3-2: Charakteristiky vybraných metod multikriteriální analýzy	57
Tabulka 3-3: Přehled metod pro odhalování preferencí	71
Tabulka 3-4: Elicitační metody	78
Tabulka 3-5: Etapy modelování výběru	79
Tabulka 3-6: Typy modelování výběru.....	80
Tabulka 3-7: Vstupní údaje do výpočtů – případová studie Florida 2004	84
Tabulka 3-8: Přehled hodnot návratnosti v jednotlivých případových studiích.....	88
Tabulka 4-1: Zdroje informací pro určení objemu výstupů veřejné knihovny	96
Tabulka 4-2: Vnímané hodnoty jednotlivých knihovnických služeb.....	99
Tabulka 4-3: Funkční klasifikace prostor ve vybrané knihovně	106
Tabulka 4-4: Přehled rozdělení celkového prostoru podle výstupů z pasportizace dle jednotlivých druhů hodnocených služeb na příkladu MKP	108
Tabulka 4-5: Přiřazení činností pracovníků jednotlivým službám (v %)... ..	112
Tabulka 4-6: Souhrnné výsledky časových snímků pracovníků MKP	114
Tabulka 4-7: Taxonomie nákladů dle činností knihovny: náklady na fond a kulturně výchovnou činnost	115
Tabulka 4-8: Taxonomie nákladů dle činností knihovny: náklady na prostor.....	116
Tabulka 4-9: Taxonomie nákladů dle činností knihovny: náklady na pracovníky	117
Tabulka 4-10: Taxonomie nákladů dle činností knihovny: režijní náklady	117
Tabulka 4-11: Výsledné rozdělení nákladů na vypůjčování a nákladů práce – případová studie	121
Tabulka 4-12: Výsledné rozdělení nákladů na prostor – případová studie	123
Tabulka 4-13: Výsledné rozdělení režijních nákladů – případová studie (výřez tabulky).....	126
Tabulka 4-14: Výsledné hodnoty analýzy efektivity – případová studie.....	129
Tabulka 5-1: Porovnání věkových kategorií výběrového vzorku a základního souboru	131

Tabulka 5-2: Základní informace o výzkumu	132
Tabulka 5-3: Základní popisná statistika socio-ekonomických číselných proměnných	133
Tabulka 5-4: Četnosti socio-ekonomických kategorických proměnných	133
Tabulka 5-5: Základní popisná statistika číselných proměnných k návštěvě knihovny	134
Tabulka 5-6: Četnosti kategorických proměnných k návštěvě knihovny	134
Tabulka 5-7: Četnosti kategorických proměnných vyjadřující náklady spojené s návštěvou knihovny	135
Tabulka 5-8: Základní popisná statistika číselných proměnných vyjadřující náklady spojené s návštěvou knihovny	136
Tabulka 5-9: Četnost využívání služeb knihovny	136
Tabulka 5-10: Závislost mezi využitím služeb knihovny	139
Tabulka 5-11: Důležitost služeb s_1 až s_{21}	140
Tabulka 5-12: Závislost mezi důležitostmi služeb knihovny	142
Tabulka 5-13: Výsledky t -testů pro nezávislé vzorky pro četnosti využívání služeb – pohlaví a vzdělání	143
Tabulka 5-14: Výsledky t -testů pro nezávislé vzorky pro četnosti využívání služeb – příjem a ekonomická aktivita	144
Tabulka 5-15: Výsledky t -testů pro nezávislé vzorky pro důležitosti využívání služeb – pohlaví a vzdělání	146
Tabulka 5-16: Výsledky t -testů pro nezávislé vzorky pro důležitosti využívání služeb – příjem a ekonomická aktivita	147
Tabulka 5-17: Základní popisné statistiky pro ochotu platit a ochotu akceptovat kompenzaci (v Kč)	151
Tabulka 5-18: Závislosti mezi WTP a WTA	151
Tabulka 5-19: Ochota platit (WTP) za jednotlivé služby s_1 až s_{21} (v Kč)	156
Tabulka 5-20: Charakteristika dílčího výzkumného šetření v MKT	158
Tabulka 5-21: Přehled vnímaných hodnot jednotlivých služeb knihovny MKT	159
Tabulka 5-22: Charakteristiky dílčího výzkumného šetření v MKKH	161
Tabulka 5-23: Přehled vnímaných hodnot jednotlivých služeb knihovny MKKH	162
Tabulka 5-24: Charakteristiky dílčího výzkumného šetření v KBBB	164
Tabulka 5-25: Přehled vnímaných hodnot jednotlivých služeb knihovny KBBB	165

Tabulka 5-26: Přehled vnímaných hodnot jednotlivých služeb v knihovnách.....	167
Tabulka 5-27: Srovnání výsledků vybraných otázek v knihovnách.....	169
Tabulka 5-28: Charakteristiky dílčí etapy výzkumu v Městské knihovně v Praze	170
Tabulka 5-29: Finanční náklady, které by měli respondenti se zajišťováním alternativy (v Kč)	173
Tabulka 5-30: Ohodnocení knih získaných z antikvariátu podle názoru respondentů v závislosti na žánru (průměry v Kč).....	174